

עין משפט
ני מצוה

ז:

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מסורת הש"ס

16) נכרתה, ג) (ג) וימת
פט. ותי"ג, (4) ימות פו.
כ"ב קמת: (ו) ונחום, (ג),
(ד) וממכר י"א, (ה) נספר
ההלים שלפניו נספס מלא),
(ו) וימת, (ג), (א) (כ"ב
קמת, (ה) ועי"ן מ"ו.

תורה אור השלם

1. ויחך עשרה אנשים
מוקגי העיר ויאמר שבו
פה חשבה: רות ד ב
במקלות ברבו
אלהים ה' ממקור
ישראל: תהלים סח כז

גילוי הש"ס

נב' ברכת חתנים שבת
חתנים, ט' מוסר כה ע"ב
מ"ה א"ן מסחה:

מוסף רש"י

בגדתא. על מלה, ל"ח
שם מקור שהוא נטל
שמו וכו' וימתו, טו.
פוק ואייתי לי כי
עשרה: למיטע אל מדנר
(שם).

תוספות ר"ד (רמב"ם)

משעת אירוסין ועומדים
ופן הרהב: ואח"כ מוסרים
אותה לו לחופה נקט
נשואין, ומ"ה תון בפירוש
לקמן. חזון מן האורסה
שבחורה, שאפי"ן שהיו
מברכים ברכת אירוסין
אחרי ארוסה קרי לה
על שפסגרה לו לשם
נשואין וגיל שכיין שכיון
ז' ברכות משעת אירוסין
אמר עוד לברכה בשעת
נשואין דהוה לה ברכה
לבטלה. אי י"ל מלה
אפוש"י שמה, וכל מה
שמברכין בחזן ז' ימי
החתונה אין כם משום
ברכה לבטלה והכי נמי
עיקר חתומים הנשואים
הם שמה שכיון בשעת
האירוסין לא כיון אלא
להתיר היתר ועיקר
החתונה זו היא הלכך
מברכין אותם בשעת
הנשואים: תניא אירוסין
מברכין ברכת חתנים
בבית חתנים וברכת
האירוסין בבית האירוסין.
ברכת האירוסין מאי מברך
רבי בר אבא רובי בר
אבא תרווייהו מסמיה
דרי"א אמרי: בא"י אמיה
אקיבו על העריות ואשר
לנו את הארוסות והתיר
לנו את הנשואות ע"י
חופה וקידושין. רבי אחא
מסמיה דרבא מסמיה בא"י
מקדש ישראל ע"י חופה
וקידושין סאן דלא מסמיה
סבר מירי דהוי אברכת
פירות ואברכת מצות.
ומאן דמסיים בר מירי
דהוי אקדושה דעלמא. פ"ה
סמאריך בה דברוי עריך
חתומים וכן הלכה. והאי
ואשר לנו את הארוסות
שכל

במקהלות ברכו אלהים. אע"ג דמקהלות מרי קהלות
משמע אין קברא לחלק בין עשרה לעשרים
לענין שום מילתא ומקהלות דעלמא בעי למימר ומיהו ביורסלמי
דריש במקבלת כתיב ויחך עשרה אנשים
דמשאל גופיה פסיק כרבי יוחנן
הכגלה (לחן דף קמ"ג) דמקדיש מעשה
ידי אשתו המזמר חולין דאין אדם
מקדיש דבר שלא על עולמא וכל שכן
לדבר שלא על עולמא דגרע טפי
דלמירין דקוף קמא דגישין ודף
ג' (סס) דקאמר אפילו לרבי מאיר
דלמר אדם מקנה דבר שלא על
עולמא הני מיילי לדבר שנה לעולמא
אלא לדבר שלא על עולמא לא אמר
מ"מ משאל חשיב עובד כל לעולמא
אי נמי משאל את ליה טפי אדם
מקנה לדבר שלא על עולמא ממה
שמקנה דבר שלא על עולמא והיה
סוגיא דכפרק קמא דגישין (ג"ו סס)
למיה אלוניא דרנא הונא וכן מניני
רנ נחמן דכתיב אפילו סגרתו הפוכה
מדבר הונא דרנא הונא את ליה (ו'
כפירות דקל משאל לעולמא אין יכול
לחזור זו וגבי עובד קאמר) אף
למשאל לא קנה ורנ נחמן סבר
למשאל קנה ועפירות דקל קאמר
אף משאל לעולמא יכול לחזור זו:
(שי"ן ע"ב) הורדה בית ה"ע. גבי
הילני המלכה אע"ג דמניתי משמונאלי
היתה שהרי אס מונבו המלך היתה
דלמנה כיומא (דף י"ב). וטע' ומלכות
הורדות מאה ושלא שנה כפני הבית
והלל לא נהב נשיאמו עד שלש
שנים לאחר מלכות הורדות דלמירין
(שם טו). הלל ושמוען גמלאל ושמוען
נהגו נשיאמו כפני הבית מאה שנה מכל
בביתו. דכיון שאין עמיסה אלמונים
יש לנכך כל שבעה:

מתייב מברכין לכתולה שבעה ולא למנה
יום אחד מאי לאו אפילו אלמנה שנשאת
לכתור לא לאלמון אבל לכתור מאי שבעה
אי הכי ליתני מברכין לכתולה שבעה
ולאלמנה שנשאת לכתור שבעה ולא למנה
יום אחד מילתא פסיקתא קתני דליכא
כתולה דבצרה משבעה וליכא אלמנה
דבצרה מיום אחד: גופא אמר רב נחמן
אמר לי הונא בר נתן תנא מנין לברכת
חתנים בעשרה שנאמר ויחך עשרה
אנשים מוקגי העיר ויאמר שבו פה ורבי
אבהו אמר מהכא ²במקהלות ברכו אלהים
ה' ממקור ישראל ורב נחמן בהאי קרא
דרבי אבהו מאי דריש ביה מביעי ליה
לברתניא היה ר"מ אמר ר' מנין שאפילו
עובדים שבמנין אמר אמרו שירה על הים
שנאמר במקלות ברכו אלהים ה' ממקור
ישראל ואידך אם כן לימא קרא מבטן
מאי ממקור על עסקי מקור ורבי אבהו
בהאי קרא דרב נחמן מאי דריש ביה ההוא
מביעי ליה למידרש ³עמוני ולא עמונית
מואבי ולא מואבית דאי סלקא דעתך
לברכי ולא סוגיא דלאו וקניא ויחך איה
סלקא דעתך למידרש לא סוגיא דלאו עשרה
אין לפרסומי מילתא ⁴ובדאמר ליה שמואל
לרב חנא בגדתא פוק ואייתי לי בי עשרה
ואימא לך באנפיהו והמזכה לעובר קנה
והלכתא ⁵המזכה לעובר לא קנה: תנו
רבנן מברכין ⁶ברכת חתנים בבית חתנים
ר' יהודה אומר אף בבית האירוסין מברכין
אותה אמר אב"י וביהודה שנו: מפני שמתייחד
עמה תניא אידך מברכין ברכת חתנים בבית
חתנים וברכת אירוסין בבית האירוסין ברכת
האירוסין מאי מברך רבין בר רב אדא ורבה
בר רב אדא תרווייהו משמיה דרב יהודה
אמרי דא"י אמ"ה אשר קדשנו במצותיו והתיר
וצונו על העריות ואשר לנו את הארוסות והתיר
לנו את הנשואות על ידי חופה וקידושין רב

תוספות ר"ד

א"ר נחמן א"ר הונא
הוא ענין לברכת חתנים
שנאמר בעשרה אנשים
ויחך עשרה אנשים
וכו' ור' אבהו אמר
ה' ממקור ישראל. פי'
בה"ג בשעת נשואה מברך
על המקור משום פיריה
ורביה עשה קהילה. א"ר
ויקח הלווה ז' ברכות
דמברכים בבית חתנים בין
בשעת הנניסה בין בשעת
המשה בדאיכא אביא
חיותין בין אשר ברב
דליכא פנים חיותין לא
מברכין לה אלא בעשרה.
דא"י אמרי מברכין ברכת
חתנים בעשרה כל ז'
חתנים מן המנין. ואמר
ברא כיון דמברכתי חתנים
הוא לא מברכין לה
דליכא פנים חיותין אלא
בעשרה. ואינו נ"ל דכל
היכא דאמר ברכת חתנים
לא משפע אלא ז' ברכות
אמר ברא בחלוד
דריב אפורין ברכת חתנים
כל ז' ואמר רב יהודה
הוא שבאו פנים חיותין.
אלא לא מיקרייא ברכת
חתנים אלא ז' ברכות.
הוא אשר ברא בחלוד
לא בעיא פנים חיותין.
והנכח כי אריי מברכין.
ברכת חתנים בעשרה כל
ז' על ברכות קאמר
ובדאיכא פנים חיותין.
אבל אשר ברא גיל כיון
שהוא עיקר ברכת חתנות
שחיב לברכה בכל יום
אפילו אם אכל התתן יחיד
חיוב לאוסיטה. והנה (והרב
פוסק כד') (בשם רבינו)
ויקח הלווה ואפי' ברכת
אשר ברא לבדו וברכת
עשרה. ת"י ברכות קאמר
חתנים בבית חתנים ר"י
אומר אף בבית האירוסין
מברכין אותן. אמר אב"י
כבודו שנו משני שמתיר
עמה. פי' ביהודה ח"ה
מתירם אותם משעת
אירוסין כרי שיהא לכו
גם בה. ולפיכך מברכים
אותם ברכת חתנים חתלה
ותניא בספ"י כלה כלה
בלא ברכה אסורה לבעלה
כנה. ואע"ג דהוי מברכי
לחו משעת אירוסין וכן
ארוסה יש לה ללא דין

שנאמר ויחך בעוין עשרה אנשים.

כלה דמיימי קרל דויברכו את רבקה
(בדאשית מד) איכא למימר דהתם
ברכת אירוסין והכא ברכת נישואין
יש ללמוד משם שיש לנכך ברכת
אירוסין לכה המתקדשת על ידי
שליח שהרי אליעזר שליח היה וגרלה
דלמסתמא נעלמא היא דעשרה לא
מישמע מהתם ולא אייבי פשטיה

דקרא ברכת אירוסין: ר"ב יהודה
לבעלה כנה ופי' שפעמים נא עליה
פירות. שאין זה אריות והאי נמי
דארין נמי חשיב אריות ומה שפירש
חמים זה מאי שנה מברכת דחמתין
זה נאשר חזר בנו אע"ג דברכת אירוסין
אריכה טפי מינה ושמה לא היה חומס
זה: והוא שבו פנים חיותין. אורי'
דפנים חיותין אין קורא אלף כני
בגדה מומור שיר ליום השבת
אמר הקב"ה פנים חדשות באו
לכאן נאמר שירה התם נמי מרצין
לכבוד השבת בשמחה ונסעודה:

היא מרובן שאמרו כלה כלה ברכה אסורה לבעלה כנה ואפי' מברך עליה מיד דהוה אגר
תנוכה. וז"ל דאע"ג שכל המצות
מברך עליהן עובד לעשייתן הכא ברישא מקדש והדר מברך. מפני שהוא מלי ברע
אחרים ושכח יחזור בן ודור לבטלה: ת"י
מברכין ברכת חתנים כל ז' אמר ר"י והיא שבאו פנים חיותין. פי' ברכת חתנים
הוא ז' ברכות. ומ"ה צריך פנים חיותין אדם